

MANVDV:
CTIO IN LOGI:
CAM SEV TO:
TIVS DIALECTICÆ
COMPENDIVM

Per Ladislaum

Constant: Wituski

Conscriptū

A. D. 1628

1048

+
I
IN NOMINE DNI AMEN
PROOEMIUM

Arpe quam in Aristotelis Logicae Quaestiones instituam
breui prius compendio tractanda de ea, in qbus per to-
tum Anni curriculum commemorabimur ut Tyroneb contempla-
ta prius uno quasi intuitu totius Dialecticae facie facili-
us ad ea q circa Actus Organu dienda et gradum fa-
ciant. Quaequam uo Actus Logica tota e' in dirigendis O-
peracionibus intellectus et quia Operacione intellectu
bes bn' e' Prima uel simplex apprehensio Secunda quae
est iudicium seu affirmatio uel negatio Tertia q' e' fi-
gumentatio. Propterea totam hanc summam in tribus par-
tes diuidemus iuxta ipsarum operacionu diuisionem ac
ordinem deinde explicabimus quasdam Propositiones
quarum frequens est usus in Universa Philoſophia.
Insuper breuiter addemus Studendi, Argumentandi
et Respondendi modum ac deniq' agemus de Methodo.
Nunc autem praetermittimus agere de No'is Spiriti-
one, Fine, Obiecto ac necessitate logica. De his n. in
Prolegomenis. Quod factu' e' maiorem de Op. N. Stam.

Caput 1

CAPUT PRIMUM
et Tertium LIBRI PRIMI
PARS PRIMA

DE HIS QUAE AD PRIMAM OPERATIONEM
RACIONEM SPECTANT. #

Intellectus Humanus est unus ex tribus potentibus
animae Rationalis qui facit suas operationes si-
cut omnes aliae potentiae faciunt. Operatio au-
tem nihil aliud est quam exercitium quoddam quo
Intellectus exercitatur intelligendo ea quae se cognoscit.
Sicut Operatio motuum potentiae vegetalis ut
est exercitium quoddam quo Animal movetur ab
uno loco in alium. &c.

Prima ergo Operatio Intellectus est actus quo
cognoscimus rem aliquam sine ulla affirmatione et ne-
gatione et dicitur simplex apprehensio, ex eo quod fit
quodam intuitu rei

1050
+
tus rei simplicis nihil affirmando vel negando apti iudican-
do an id quod cognoscitur sit verum vel falsum. ut cum
v.g. concipimus hominem, Leonem, Caelum, terram, &c. Quod si
aliquando intellectus rem aliquam concipit compositam non iu-
dicando vel affirmando aut negando compositionem illam
sed concipiendo tanquam duas vel tres res distinctas
ut cum v.g. concipimus hominem album, Leonem fortem, escludo-
lidum &c. non affirmando vel negando unam rem de alia
v.g. albus de homine, Fortem de Leone. Huiusmodi conceptus
pertinent ad primam operationem imo per hanc operationem
possumus concipere propositiones et veritates non iudicando
aut componendo vel dividendo, sed tantummodo apprehenden-
do ea quae proponuntur in propositione vel veritate, quoni-
am non intellectus nisi non est natura sua determinatus ut
sepe bene operetur aut possit bene et male operari ut
inductione et experientia in prima operatione potest
multipliciter errare, et primo quidem intelligendo ea
conspicere quae sunt intelligentia distincte. ut cum v.g. con-
cipit hominem cum. sed illi quae illi insunt tanquam unum et
non distinguendo accidentia a substantia nec unum
evidens

accidens ab alio. Sed intelligendo Essentialia rei q'
non sūt Essentialia ut cū q's v'g' concepit Quadrata.
tam eē Essentialia hōib' tam bñ sūt proprietat' Essentialia
Etiā concipiēdo solam Essentialia' nō distinguēdo par-
teb' illius genus v'g' et Differentia. Etō deniq' d' d'
stinguat non bñ bene ordinet ut dicemus deinceps.
Ad hōib' igitur errores corrigendos dabo definitio-
nem et diuisio-
nem de quibus post explicatio-
nem simplicium
Terminorū agemus in hac parte.

Articulus 1

QVOD SIT TERMINVS IN Cōg et qvotuplex.
Intū facimus a Terminis simplicibus q' d' d' ad
potulat ut prius simplicia tractante nō composita
Termini autē sūt veluti elementa. Ex q'bus nō solū q'
pertinent ad vnam et Tertiam operationē componunt;
sed etiam definitio et diuisio q' pertinet ad primam
Operationem.

Terminus ergo a terminando dictus e' et dicitur
se extremū alicuius corporis vel rei, extra quē nihil
e' illius rei, et intra quē sūt omnia q' spectant ad illam
rem. ut v'g' Termini ciuitatis vel agri dicuntur
illi

illi inter quos e' ciuitas tota. vel ager et extra quos
nulla e' pars ciuitatis vel agri. Hae igitur Analogia
utimur ad explicandos Terminos Logicos de quibus nō
agimus sē nō extrema propositionis q'bus tota claud:
t' propositionis et magis ad rem. ab hōib' describitur
libro 1mo hōib' Cap 1mo Terminus e' in quem re-
soluitur propositio. In d' nō propositione tria reperi-
untur subiectū nō, Prædicatū et Copula. Subie-
ctū e' illa vox seu dictio q' subiectū prædicato
Prædicatū v'g' e' vox illa q' dicitur seu prædicatur
de subiecto. Copula deniq' e' illa q' connectit prædi-
catū cū subiecto ut v'g' in hac Propositione Petrus
est Homo. Petrus e' subiectū, Homo prædicatū.
Verbi deniq' substantiuū e' dicitur Copula q' con-
nectit hōiem cū Libro dicitur ergo Terminus e'
ille in quem resolute Compositio q' si dissoluetur
supra dicta propositio quod fit p' ablationem verbi
est remanent bñ Termini v'g' subiectū et prædicatū.
Eos quibus intelligeb' quidquid incedit. propositioni
præter

præter subiectum prædicationem et Copulam ut si A.
verba signi Inicialia et Particularia nõ et Terminus
quod melius patebit ex dicendis.

DE Vocibus extra propositionem sine Termino.
DE Propriè et rigore loquendo nõ et Termino
quia non aibi terminant Propositiones ex cor. tr'u.
In loquendi dicuntur Termini etiam extra propositionem
quatenus et apti terminare propositionem sicut coniu-
ctiones apud grammaticos dicuntur coniunctiones etiam:
si nõ sonante aibi in Oratore. Terminus Communis
me ruptus diuidi potest in Mentalem Vocale et Scriptam.
Terminus Mentalis e' ille in quem dissoluitur propo-
sitionis Mentalis nõ e' conceptus ille simplex exi-
stens in mente medens Termino Vocali.
Vocalis e' ille in quem resolute si Scriptus item si
Terminus Mentalis diuidi solet in Ultimatum et non
Ultimatum. Non Ultimatus e' ille q' fit de re
voca seu de ipso sono. Ultimatus nõ e' conceptus ille
q' fit de significato vocis ut cu' quis Vg audit
hunc Terminus

hunc Terminus Homo facit de eo. Duo conceptus pri-
marij est ipsius vocis quatenus sonus et quidam et hic
est Non Ultimatus. Alter e' ipse natus humanus q' sca-
tur ex illa voce et hic est Terminus. Vltimatus.
Et quamvis Dialectica ex via sua proprie versari de-
beat circa Terminos Mentales et circa conceptus Ulti-
matos cu' Namq' assig' fit agere de operantibus in-
tellectus. Ita tñ operationes innotescunt nobis q' Ter-
minos vocales tanqua' p' signa magis commoda ac magis
in usu propria. De Terminis Vocalibus tanqua' de signis
ipsum Terminus mentalium agit Dialectica.

Articulus II

DE TERMINIS VOCALIS SECTIO.

Ad intelligendum quid sit Terminus Vocalis factus duo
primu' explicanda s'c. Primu' qd sit vox alteru' quid
sit signu'. Vox ipse s'c solat communiter defini. Et
longu' factus ore status cu' imaginatione aliqua si-
gnificandi dicitur ee sonus q' particula e' loco generis
cuius sit qd eoe comprehendens deb' sonus. Ita Campanus.
dicit

†
Dicitur factus ore variis ad excitandos oēs sonos
qui fiunt ex collisione corporis ut in campanis et
q̄ soni nō dicuntur proprie vocib. Dicitur etiam cum
imaginatione aliquid significandi ut excitando illi
soni q̄ fiunt ore animalis sine ulla significatione ut
est in d. h. b. Dividitur primo sonus articulat
et nō articulatam. Articulata est vox illa sil-
bis distincta ut hęc vox homo equus. Non arti-
culata est illa q̄ nō habet hanc sillabarū distin-
ctionē ut s̄ ruspina, Gemitus. Deo dividitur vox
articulata in significativā et nō significativā
significativa est illa q̄ h̄t aliquā scabonem ut
Homo, leo Non scabona est illa q̄ nihil sc̄at seu
nihil representat intellectui p̄ter seipsum huius-
modi est vox illa bliti fecona cadeti.
Signū autem est id quod p̄ter sui cognitionem
ducit nos in cognitionē alius rei seu ut lo-
quitur Augustinus libro de proprijs dalechiab

cap 5

†
cap 5. Signum est id quod se ipsum sensui et p̄ter
se aliquid animo ostendit. ut Fumus vs dicitur signū
ignis q̄ p̄ter cognitionē sui quā ingent sensui, in-
ducit et in cognitionē ignis q̄ nō videtur q̄ sensum.
Signum multipliciter dividitur solet sed divisio q̄
ad p̄sens instituti planet, est n. signum nate
et signū ad placitū. Humana signum naturale est
illud quod ex nāa sua seu voluntate alterius hoīs
inducit in cognitionē alterius rei ut est vs fumus
ignis, q̄ ex nāa sua seu voluntate alicuius ho-
minis inducit in cognitionē alicuius rei nimirū ignis.
Signū ad placitū, est illud quod nō ex nāa sua sed
ex voluntate hoīs inducit in cognitionē alicuius rei,
ut est vs sonitus campanæ, q̄ est signū lectiois seu
concionis, iuxta voluntate humana, Signū nati-
rale est signū vini vendibilis. Signū autem natura-
le q̄ ad placitū nō solum reperitur in rebus
sed etiam in vocibus sicut n. q̄dam voces q̄ p̄ter
significatū non ultimātū quod habent naturaliter
inducant

1059

inducant nos in cognitione alienius rei sine uolun-
tate alicuius ut si suspina, gemitus dolores & signa
animi tristis. Et etiam alia uoces q' ex uolun-
tate hominu inducunt nos in cognitionem alienius
rei. quidam n. q' habuerunt hanc facultatem in-
ueniunt res ipsas nomina per quae uoluerunt
sciri tales res. determinatas. Huiusmodi et oeb
uocibus utimur in humana consuetudine et ea
non se apud oeb gentes ut pater. Mater. etc. po-
ssibile.

Terminus Vocalis. Significatiuus ita commu-
niter explicari solet. Et uox scilicet ad pla-
citum. ex qua simplex composita propositio
dicitur. Et uox id est articulata. hanc n. est uox
in usu apud Latinos q' particula est. loco generis
comprehendit. Et et uoces q' naturaliter sciant. Reli-
qua particulae se loco differentia. na' q' particu-
laribus illas scilicet ad placitum differt. Terminus uo-
calis a uocibus q' naturaliter sciant. Dicit deniq'
ex qua simplex

ex qua simplex composita propositio ad excludendam
simplicem propositioem ex quibus moderata componun-
tur propositioes nouae hypotheticae ut infra dicemus
et ad significandum etiam id ratione eius Termini
dicitur.

DE S. Indicta definitio conuenit etiam alijs; ego no-
est bona. Antecedens probatur. Imo q' Verbu' Est uox
scilicet ad placitum ex qua simplex composita pro-
positio ut patet in inductione. Deo probatur Indicta de-
finitio conuenit et aduerbys ex quibus composita pro-
positio. Universalis et Particularis

DE S. Negando antecedens. ad hanc probationem
illo. quoniam uerbu' ingrediatur simplicem propositio-
nem ad hoc. Ita proprie et simpliciter loquendo
non bene dicitur ex uerbo componi propositioem.
Quia uerbu' se et ut Unio. Unio autem est ipsa
compositio sicut Unio non benedicitur simpliciter. Et
sic loquendo. Homo compositus ex Unione Ma-
teriae et forma; sicut benedicitur homo compositus ex
anima et corpore. Quia Unio non est pars componens
cum sit ipsa

cum sit res compositio. quod si quib uelit appella-
re Unionem partem componente debet aliquid addere
nimirum ut quod ut sensus sit in casu nro. Verbum
est id quod ex Terminis componitur. Proposio q' Verba
faciunt hanc sensum: Verbu' e' id quo Termini com-
ponunt Propositionem. Sic et bene dicitur, Unio
est id quo componitur homo q'a facit sensum. V.
nio Est in qua Materia et Forma faciunt et
componunt ora. Est n. inter hos duos loquendi mo-
dos ea differentia q' e' inter actiuum et passi-
uum in una n. locutione loquimur passiuum in
alia uero actiue ut patet et conspiciantur.
Ad eandem probatione PRæDICO Nec modis
nec aduerbia componere propositionem simpli-
cem sed b'modo modaliter ut in hac pro-
positione Petrus scienter currit, q' licet
sit propositio simplex prout simplex oppo-
nitur. Hypothetica uerum b'n e' propositio
Modalis q' aliquid super addit supra pro-
positionem simplicem nimirum modum atq' uero
ex aduerbijs

ex aduerbijs non componitur propositio Modalis ut bo-
posito est. Sed ut Modalis est. ea Terminis autem
componitur Proposio, ut propositio e'. Eodem fere modo
dicendum de signis Universalibus et Particularibus
Hec nimirum signa componere propositionem ut propositio
Est, sed ut Particularis uel Universalis est uel
certe dicat huiusmodi signa esse Terminos in ea:
theoreticos q' simul cu' Cathoreticis fa-
ciunt unum Terminum completum.

ARTICULUS III

DE DIVISIONE VOCALIVM TERMINORVM SECUNDVM SE SCIENTIVM

Terminus Vocalis Sciens multipliciter diuidi
solet nos autem assignabimus diuisiones quasdam
magis notabiles et necessarias.
Diuiditur ergo Primo Terminus Vocalis Sciens
in Cathoreticalem et in theoreticalem et Mix-
tum Cathoreticus e' ille q' aliquid p se sciat
ut hic Terminus homo leo q' p se sciat quoniam
naturas horu' scit et conis. In theoretico
q' nihil p se

qui nihil p se scit conuictu bñ alio scit aliquid
quocirca dicit Consignificatiuus, ut se vsq h Ter.
mini orō nullus, aliquis et similes, q nihil sciant
nisi coniungantur cū Terminis Categorematicis
Mixtus deniq dicitur ille q scit aliquid ali.
quo modo ut docte sapienter, q Termini a.
tegorēma dicuntur in se includere ut supra di.
cebamus. Itqz ideo de solis Categorematicis
agemus.

Terminus Categorematicus diuiditur in Comple.
xiu et Non Incomplexum Complexus dicitur ille
cuius partes s̄ significatiue ut Homo iustus
In quo Termino 4 requiruntur Primum ut Partes
habeant aliquā Unitatē inter se. Dum ut unagūqz
hanc partē sit sciatua ad excludendos illos.
bas q' s̄ partes dictionis et tñ nō s̄ sig.
nificatiue Termini ut partes sint sciatua eiusdem
rei int̄ toto ac in se, ad excludendos illos Ter.

minos

Terminos cuius partes possunt aliquid signifi.
care, si separentur non tñ idem sciant in toto
ac in se ut in Termino Dominus q componi.
ta ex do et minus q' particula separentur sciant,
sed non simul ac idem unita in unam uocem
4^{rum} deniqz ut partes nō sint eandem rem. ut
est huius Terminus M. J. C. q' Terminus e' solum
uocē complexus nō autē significatione Termi.
nus incomplexus seu simplex s̄ tripliciter
accipi. Primo Vox tñ eū uō est unia dictio
pluribus & quatuor ut nemo q' & quatuor eis
duobus nullus homo. Scitatio tñ uō est cum plu.
ribus uocibus utimur, ad scandam unā rem ut
M. J. C. corpus animati. Itio uocē et scitatio.
com uō est una uocē habet simplicem scitatio.
Terminus proprie ac simpliciter incomplexus
apud Dialictos e' ille siue uocē simplex sit
siue non.

Terminu

Terminus Incompletus iterum diuiditur in coem
et Singulare. Coem est ille qui scit aliquid
quod pluribus conuenit vel conuenire potest ut est
hic Terminus Homo Leo qui scit naturam hu-
manam et Leoniam quae pluribus hominibus ac Leo-
nibus diuisim conuenit. Singulare est ille qui
scit aliquid quod uni tantum conuenit vel certe plu-
ribus conuenit simpliciter ut aliquid Homo hic
populus.

Terminus Singulare iterum diuiditur in deter-
minabile Vagum et Collectiuum. Terminus Singu-
laris Determinatus qui unam tantum rem determinate
scit ut Leo Vagus qui eadem rem certam
scit si tamen uocem speciebus multis uidetur modo
terminabile conuenire ut uel aliquid Homo est uel
Collectiuus denique est ille qui plura conuenit si-
gnificat ut Populus Romanus qui Termini si-
gnificant multos rones.

Terminus Coem

Terminus Coem iterum diuiditur in Transcenden-
talem et Nontranscendentalem. Transcendentalis
est ille qui potest applicari cuiuslibet rei, quapropter
dicitur Transcendentalis et sic potest esse in Res Ens
Vnum Bonum Aliquid Verum. Vnusquisque enim ex
his Terminis potest applicari seu predicari de qua-
cunque re quae est in universo mundo.

Non Transcendentalis dicitur ille qui scit aliquid
Coem quod non potest omnibus applicari ut Homo Leo
iterum Terminus eorum diuiditur in

Equiuocum
Uniuocum
Analogum

Uniuocus est ille qui scit aliquid unum in quo
plura perfecte conueniunt et quod de quoque indi-
catis eodem plane scit. Totusque Modus ut est
uel hic Terminus homo qui cum scit naturam hu-
manam in qua oēs rones perfecte conueniunt

Et quod eodem

+
Et qui eodem modo predicati de orbibus Terminus
ribus dicitur Uniuersus sicut dicitur Veritas corpus
Substantia. et c.

Dicuntur autem hi Termini Uniuersi eo quod
sunt unius Rationis

Aristoteles dicitur Uniuersa in huiusmodi dictionibus
et illa quorum nomen commune est et ratio
Substantia secundum illud nomen omnium
eadem.

Terminus Agricolus Contrario modo se
habet. Scilicet non plura inter se distincta
ut distincta se ut est hic Terminus Gallus
qui scilicet dicitur Gallum et gallum galli
natum. Canis in lata ratione quod est canem
terrestrem marinum et celestem di-
cuntur ab Aristotele Equiuoca loco citato illa
quorum nomen commune est Ratio substantia

Diuersa

+
secundum illud nomen. Quid autem sint Agricolus. Io-
uoca Agricolus dicitur et Agricolus Agricolus
canis dicitur Dubieu Terminus Art. 9.

Terminus Analogus dicitur ille qui signifi-
cat aliquid in quo duo uel plura partim
conueniunt partim differunt ut est Agricolus
hic Terminus. Eas qui significant aliquid in
quo substantia et accidens partim con-
ueniunt partim discrepant ut melius
duo loco patebit.

Iterum diuiditur Terminus in Finitus et in
Infinitus.

Finitus Terminus est ille qui unam rem
determinate scilicet ut Scamnum. u'

Infinitus uero est ille qui unam rem determinate
negat nihil tamen determinate ab illo ut non homo.
non lapis qui unam rem nempe Lapidem
negant

negant non tñ affirmant aliquid determinate
tes illæ Termini Categoræmatici ante quos
ta negatio dicitur Infiniti v. nō ante quos nō
potest. negatio dicitur finiti.

Terminus Finitus dividit in Concreti et ab-
stractum.

Terminus Abstractus ille e' q' scit formam
tangu' auulsa' in quo Et e' quamvis nō
qm tale e' auulsum habeat ut est v. g.
albedo Humanitas et similes formæ quæ
quamvis habeant necessariam connexionem cum
subiecto quatenus tñ conaguntur secundum
se quasi a subiecto auulsa' dicuntur Termini
abstracti.

Terminus Concretus dicitur ille q' scit
formam et subiectum ut homo v. g. albus h'c
Homo scit Humanitatem et id q' h'c Humanita-
tem nempe subiectum hominem.

DETER Quod sit

DETER Quod hic intelligitur nō formæ et II
nō subiecti.

DETER hic nō formæ intelligi dē utne quod
alteri aliqua denominatione seu appellatione tribuit
Humanitas n. v. g. dicitur Formæ q' ab ipsa dicitur
ratione dicitur homo. Nō vō subiecti intelligitur
de utne q' ab aliquo tanquā a forma accipit appe-
llationem. sic paries dicitur subiecti in hoc concreto
albi q' accipit denominationem ab Albedine.

DETER
Collige pō e' necessariū ut subiecti et formam
in tali casu sint e' adā v. g. distincta s' n. contin-
gere ut in multis concretis subiecti sit idem realiter
cum forma ut e' in hoc concreto homo scit esse
immo aliquando fingenda e' forma s' n. in Petro
fingimus Petri subiecti a Lentulo Lentulatus v.
ut dixit Cicero lib 13 Ep.

Denique Terminus Finitus dividit in abstractum
et connotativum. Connotativus dicitur ille q' scit
aliquid

aliquid per modum adiacentis et a Grammaticis
relativum ut huius rei. Et Termini Connotativi ga-
rant scilicet et aliter Connotant, cui adiacent huius
n. scilicet huius et connotat substantiam in quo ipse
est id in quo connotat, importatur a Termino
notativo magis specialiter et in se ipso id est in ca-
hi Connotatio Minus non principaliter et in obli-
quo scilicet forma, quamvis aliquid tribuunt velint
sed tunc patet sententia ex explicacione huius
connotativi si quis n. velit explicare id scilicet
Vg huius dicit huius est id quod habet huiusmodi ubi
videtur subiectum esse in eadem re forma non est in obli-
quo. Terminus absolutus est ille qui scilicet aliquid per
modum se stantibus huiusmodi apud Grammaticos
est nomen substantivum ut homo albus rei
Ex quo videtur non idem esse Termini Connotativum
absolutum et abstractum quam eius interdum connotat
Quod huius est quod omnes Connotativi se connotant cum
eadem forma et subiectum non tamen omnes connotant
Connotativi ut homo equus rei. hi et omnes abstra-

cti et

cti et absoluti non tamen omnes absoluti et abstracti ut
Homo equus rei

Denique Terminus Terminus iterum dividitur in Deno-
minativum et Denominantem Denominativus ille est
qui ab alio magis principali accipit Denominatio-
nem a Justitia Vg accipit Denominacionem Justitiam
tanquam a magis principali. Dicitur Terminus Deno-
minativus Denominativa definiuntur ab Arte in
Arte proinde conceptis tali modo. Denominativa sunt illi
illa Vg ab alio habent nominis appellationem solo
differentia capis, id est in una Denominacione diverse
partes.

Terminus Denominans est ille a quo alius Deno-
minatur ut Justitia a qua denominatur iustus Do-
nitas a qua denominatur bonus. ex quibus,
videtur omnes Terminos Abstractos quia sunt For-
mam ut supra diximus et Denominantes quia For-
ma patet Denominacionem subiecto licet aliquando non
det Denominacionem secundum eam appellationem, ut
Vg virtus Vg est Terminus Abstractus non tribuit
Denominacionem

Denominacionem ⁺ Verbum sed probi subiecto cui inest. di-
 mittere terminus conexus semper e' denominativus, saltem
 scilicet si non uideat ut patet in exemplo probi licet ali-
 quibus terminus conexus sit denominativus respectu
 unius et tunc e' denominans respectu alterius. V. G.
 Candidum est denominativus respectu Candidi eodem
 tunc est terminus denominans respectu Candidi.
 Ex hac Ultima divisione

collige quod si quando forma denominans e' ex-
 trinseca subiecto denominatio ut e' V. G. visio respe-
 ctu patetis uisus, et cognitio respectu obiecti cogni-
 ti, tunc denominationes dicuntur extrinsecae si uero
 forma denominans sit intrinseca ipsi denominatio di-
 citur denominatio intrinseca sed de his aliab susus.

Articulus IIII

DE DIVISIONE TERMINI AD ALIOS COMPARATOS

Hactenus de Terminis secundum se id e' inter
 quos non est comparatio. si autem Termini inter se
 comparantur alij sunt Impertinentes alij Pertinentes
IMPERTINENTES si qui ita se habent inter se
 ut non sibi

ut non sibi iniuriam repugnent in eodem subiecto nec
 se in bona consequentia referant ut e' V. G. doctus et bonus
 possunt in hi duo Termini simul e' in eodem subiecto et non
 e' unde non debet dici Est doctus ergo e' bonus aut
 e' contra. Non e' doctus ergo non e' bonus Termini uero Per-
 tinentes si illi q' uel se iniuriam inferunt, uel sibi iniuriam
 repugnant et pellunt se ab eodem subiecto, q' se iniuriam
 inferunt dicuntur Pertinentes sequela, q' autem se iniuriam
 inferunt dicuntur Pertinentes Repugnantia Pertinentes
 sequela se dupliciter gerens.

Primum genus eorum quorum unus Superior alter Inferior
 in eodem genere e' ut V. G. Animal e' Homo: animal n' e' hi-
 perior terminus quia Homo, q' e' Uniuersale. In his er-
 go aliquid ualent illationes aliquibus non ualent. Valent
 primo expositione inferioris inferre etiam superius, ut si
 dicitur homo e', ergo e' animal. Est animal, ergo e' Uni-
 uersus. non tamen ualeat e' contrario, e' animal ergo e' homo.
 Secundo ex negatione superioris, ualeat negare infe-
 rius ut si dicatur non e' animal ualeat inferre non e'
 homo, non tamen e' contrario ualeat dicere non e' homo
 ergo non e'

+
ergo nō e' aīal. q̄a p̄t e' equus et carib' d' nisi for-
te Terminus superior rigete nota particularitatis d' q̄
aliquis quida' Non n. ualeat aliquando ex Negatione in-
ferens, negare superius, ut si dicat Homo nō currit,
ergo aliquod aīal nō currit. Alteri genus e' con'i ter-
minon' q' se conuertibiles uel Synonimi, in q̄b' expo-
sitiō unius ualeat infernaliter et contra ex negatione u-
nius ualeat negare alteri ut si dicat e' Homo, ergo est
nihilus. Et Contris, ergo e' hō. In Negatiuis Syno-
nimit' Non e' Homo ergo nō nihilus, idem dicat de Ter-
minis Synonimis.

Termini Contrantes Repugnantia iteni diuiduntur, alij
n. s' Disparati alij Contrarij alij Contradictorij
alij Inuatiui alij Relatiui.

Disparati s' illi q' s'ant res diuersas q' simul nec
successiue e' possunt ut Homo et equus.

Contrarij s' illi q' se ab eode' subiecto expellunt
ut Albi et Nigri, calidi et Frigidi rē et c.
Inuatiui